

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 25449-12-12 בונה ואח' נ' חסון ואח'

בפני כב' הרשמת הבכירה רנה הירש

1. ירון בונה 2. אורן שמיר נגד 1. תמיר חסון 2. תמיר יועצים לאבטחת מידע בע"מ	תובעים נתבעים
---	-----------------------------

פסק דין

הרקע והצדדים

- 1
- 2 1. הצדדים התקשרו בהסכם לפיתוח אתר אינטרנט על ידי הנתבעת 2 (להלן: "הנתבעת").
- 3
- 4 2. התובעים טענו כי שילמו 30,000 ₪ בצירוף מע"מ, מתוך התמורה המלאה שנקבעה
- 5 בסך 50,000 ₪ + מע"מ, אך קבלו רק חלק קטן מהתמורה המובטחת והם השתכנו
- 6 שלנתבע אין יכולת או רצון להשלים את פיתוח האתר ולסיים את התחייבויותיו. בשל
- 7 כך, ולאחר מספר דחיות מצד הנתבעת במועד המובטח לסיום העבודה – והסכמת
- 8 התובעים להמתין לסיום הפיתוח המלא של האתר – הודיעו התובעים במכתב מיום
- 9 05.12.12 על ביטול ההתקשרות עם הנתבעת, ובתביעה זו הם עתרו להחזר מלוא
- 10 הסכום ששילמו לנתבעת.
- 11 3. הנתבע 1 (להלן: "הנתבע") טען כי אין יריבות בינו לבין התובעים וכי רק הנתבעת היא
- 12 שהתחייבה כלפי התובעים לספק אתר אינטרנט. הנתבע, שהוא בעל מניות ומנהל של
- 13 הנתבעת, טען כי אינו חב באופן אישי.
- 14 4. הנתבעת טענה כי לא התחייבה לספק מוצר עובד בתוך חודשיים; כי לא התחייבה
- 15 לספק תכנית עסקית או שיווקית; כי שיתפה את התובעים בפיתוח המוצר על כל שלביו

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 25449-12-12 בונה ואח' נ' חסון ואח'

1 ושלחה להם עדכונים שוטפים, וכי אין בדעתה לספק את קבצי הגרפיקה או את קוד
2 הפיתוח עד שלא תשולם יתרת התמורה.

3 הנתבעת טענה עוד כי הציגה לתובעים את המוצר המוגמר והפנתה בכתב ההגנה את
4 בית המשפט להתרשם מהאתר.

5 5. במהלך הדיון העידו הצדדים בפניי והנתבע הציג במחשבו האישי דוגמאות מתוך אתר
6 האינטרנט. כל צד חזר על טענותיו שהועלו בכתבי הטענות.

7 דיון והכרעה

8 6. לאחר שנתתי דעתי למכלול כולו, לטיעוני הצדדים בכתב הטענות ובדיון, ולכל הנספחים
9 שצורפו לכתב התביעה ולכתב ההגנה, אני סבורה כי יש לקבל את התביעה, הכל
10 מהנימוקים המופרטים להלן.

11 המועד להשלמת העבודה:

12 7. התובעים טענו כי הנתבעת התחייבה לספק מוצר עובד בתוך חודשיים מיום ביצוע
13 ההזמנה, וזאת כאמור בהצעת המחיר ששלחה הנתבעת.

14 מאידך טענה הנתבעת כי בהסכם ביניהם לא צוינו מועדים, למרות שעניין זה הוזכר
15 בהצעת המחיר. לטענתה, האמור בעניין המועדים בהצעת המחיר לא נכלל בהסכם
16 ההתקשרות ולכן אין כל התחייבות של הנתבעת לעמוד בפרק הזמן האמור. הנתבעת
17 טענה עוד, כי ההתחייבות על פי הצעת המחיר היתה לפיתוח השרתים וההקמה בלבד
18 בפרק הזמן של חודשיים ולא להשלמה של כלל הפיתוח בתוך תקופה זו. לגישת
19 הנתבעת העובדה שהמועדים לא נרשמו בהסכם מלמדת כי אין לה כל התחייבות
20 לעמוד בפרק הזמן המוגדר.

21 8. טענת הנתבעת לפיה בהצעת המחיר אין אזכור בנוגע למועד סיום ואספקת המוצר
22 אינה תואמת את האמור לעיל בנוגע להתחייבות עמידה בלוחות זמנים. אין כל

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 12-12-25449 בונה ואח' נ' חסון ואח'

- משמעות להבטחה לעמוד בלוחות זמנים אלא אם לוחות זמנים אלו הנם המועדים
שנקבעו מיד בהמשך לאותה התחייבות.
9. עיון בהצעת המחיר נספח ג' לכתב התביעה מלמד כי ישנה התחייבות של הנתבעת
לספק את "המפרט המוצע" בתוך תקופה של עד חודשיים מיום אישור ההזמנה על ידי
הלקוח. המפרט הנכלל בהצעת המחיר מתייחס לכל שלבי הפיתוח: הקמת שרת
האינטרנט הכולל 3 ממשקים, פיתוח אפליקציות לטלפונים ניידים, אבטחת המידע,
כתיבת מסמך אפיון התשתית ומימוש מערכות התשתית – וכן הדרכת הלקוח לפני
מסירת האחריות בנושא התמיכה.
- הצעת המחיר אינה מפרידה בין פיתוח השרתים וההקמה ובין השלמת כלל הפיתוח
מבחינת המועדים הנזכרים.
- בהצעת המחיר שמסרה הנתבעת, נקבע המחיר "עבור האיפיון פיתוח אתר האינטרנט,
אינטגרציה עם מערכת הסליקה, והאפליקציות הסלולאריות באנדרויד ובאייפון ומימוש
והאינטגרציה של כלל המערכת". מכאן יש לקבוע כי כמו המחיר - המת"ח לכלל
העבודה – גם המפרט המוצע והמועד שנקבע בהצעת המחיר, מתייחסים להשלמת כל
הפעולות האמורות.
10. בסעיף 23 לכתב ההגנה טענה הנתבעת כי היתה כוונה מצידה "לסיים את הפיתוח
לפני הזמן... הקבלן זומן במטרה להקדים את הפיתוח... ולראייה תחילת המשפט במייל
עוסקת בבקשת נתבעת 2 להקדים את לוחות הזמנים, ולא לעכב כלל".
- טענה זו אינה עולה בקנה אחד עם עמדת הנתבעת כי לא היה כל זמן מוקצב להשלמת
פיתוח התכנה, ולא היו לוחות זמנים כלשהם המחייבים אותה בביצוע העבודה (כאמור
בסעיפים 10 ו-25 לכתב ההגנה). בהעדר מועד סיום, אין מה להקדים. גם בשל כך אני
קובעת כי היה מועד מחייב, וכי הנתבעת ידעה כי עליה להשלים את הפרוייקט בתוך
פרק הזמן האמור.

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 12-12-25449 בונה ואח' נ' חסון ואח'

11. בסוגיה זו של המועדים לביצוע העבודה, אני מקבלת את עמדת התובעים. בנסיבות אלו, כאשר ההסכם "שותק" באשר לשאלת המועד להשלמת העבודה, על בית המשפט להוסיף ולקבוע את ההסדר הראוי והנכון במקרה זה.

לא סביר כי התובעים יתקשרו בהסכם לפיתוח אתר אינטרנט שעלותו 50,000 ₪, ישלמו 30,000 ₪ והכל בלא תיחום כלשהו המתייחס למועדי ביצוע העבודה.

לדעתי, כוונת הצדדים היתה לראות במועד הרשום בהצעת המחיר כחלק מההסכם, וזהו אומד דעתם. לפיכך אני קובעת כי המועד שהופיע בהצעת המחיר הוא המועד הרלוונטי והמוסכם לביצוע התחייבות הנתבעת, וזאת בהעדר קביעה אחרת בהסכם עצמו.

הפרת חובת תום הלב

12. סעיף 12(א) לחוק החוזים [חלק כללי] תשל"ג-1973, הקובע כי:

"במשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה חייב אדם לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב."

בע"א 6370/00, קל בנין בע"מ נ. ע.ר.מ. רעננה לבניה והשכרה בע"מ, פ"ד נו (3) 289, בעמ' 297-298 [2002], קבע בית המשפט העליון (בפסקה 9 לפסה"ד) כך:

"הוראת המפתח מצויה בסעיף 12 לחוק...

הוראה זו - יחד עם אחותה הבכירה בדבר קיום בתום לב של חיוב הנובע מחוזה ... - מהווה הוראת יסוד במשפט הישראלי בכלל, ובמשפט הפרטי בפרט. היא משקפת דוקטרינה "מלכותית" ... היא מהווה את ה"נשמה" של מערכת המשפט ... היא מציבה בפני הפרט את החובה לנהוג ביושר ובהגינות ... היא אינה מעמידה דרישת "חסידות" גבוהה; היא אינה דורשת כי הצדדים יהיו מלאכים זה לזה. היא באה למנוע מצב שבו אדם לאדם זאב. היא מבקשת להנהיג מסגרת נורמטיבית שבה אדם לאדם - אדם...

משמעות הדבר הינה, כי המנהלים משא ומתן לקראת כריתתו של חוזה, והצדדים ליחס החוזי לאחר שהחוזה נכרת, יפעלו באופן הוגן ותוך התחשבות בציפיות הסבירות של הצד השני. תום הלב אינו מבוסס על הדרישה כי כל צד חייב לדאוג לאינטרסים של זולתו על חשבון הבטחת

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 12-12-25449 בונה ואח' נ' חסון ואח'

1 האינטרס העצמי. תום הלב מבוסס על ההנחה כי כל צד דואג לאינטרס
2 שלו עצמו, אך הוא עושה כן באופן הוגן, תוך הבטחת המשימה
3 המשותפת של הצדדים..."

4 כמו כן, ר' ע"א 144/87 מדינת ישראל נ. אינג' פבר, חברה לבנין, פ"ד מד(3) 769,
5 בעמ' 776-777 [1990] שם נקבע (בפסקה 7 לפסה"ד) כי:

6 "התנהגות בדרך מקובלת ובתום לב" נדרשת הן במשא ומתן לקראת
7 כריתתו של חוזה (סעיף 12(א) לחוק החוזים הכללי) והן בקיום של חיוב
8 הנובע מחוזה או בשימוש בזכות הנובעת מחוזה (סעיף 39 לחוק).

9 על פי עקרון תום הלב במשא ומתן טרום חוזי "מחויב כל צד למשא
10 ומתן לפעול תוך נאמנות כלפי הצד האחר למשא ומתן, ותוך נאמנות
11 לרוח העסקה ולמטרתה. השאלה המרכזית ביישום סעיף 12 היא אם
12 האמצעים שנקטו במהלך המשא ומתן מתישבים עם דרישת תום-
13 הלב". (ראה שלו בספרה הנ"ל בעמ' 48).

14 במסגרת החובה לנהוג בתום לב בעת המשא ומתן, על צד למשא ומתן גם
15 לגלות למשנהו את אותן עובדות אשר ניתן לצפות שצד תם לב יגלה
16 למשנהו."

17 ובעניין העדר תניה חוזית, לאחר מצג שהציג צד להסכם לפני חתימת החוזה, קבע בית
18 המשפט העליון בע"א 481/81, אליאסף טבוליצקי נ. מוריס פרלמן, פ"ד לח(4) 421,
19 בעמ' 427 [1984] כי:

20 "... ר' לענין זה ע"א 309,44/66 [2], בעמ' 588, המבדיל בין תניה
21 חוזית לבין מצג, שאינו חלק אינטגרלי מהחוזה, וכך נאמר שם מול אות
22 השוליים ב:

23 'חוסר תניה חוזית בין מפורשת בין משתמעת... אין בו כדי לשלול
24 או לבטל את מצגה של המערערת עובר לכריתת החוזה... ואין בו כדי
25 לפטור את המערערת מחובתה החוקית לגלות למשיבה כל עובדה
26 חשובה, שנודעה לה לפני כריתת החוזה, המסייגת את האמת
27 שבמצגה ושחוסר גילוייה הופך אותו מבחינה מהותית (אם כי אולי
28 לא מבחינה מילולית) למצג שוא'."

29 13. בנסיבות שנוצרו, כאשר הנתבעת ציינה מועד של חודשיים בהצעת המחיר, אולם
30 השמיטה התייחסות לשאלת המועד לביצוע העבודה מההסכם שנחתם, יש לראות בכך
31 הפרה של חובת תום הלב המוטלת עליה, כצד למו"מ בין הצדדים, במהלך המגעים

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 12-12-25449 בונה ואח' נ' חסון ואח'

1 לכריתת החוזה. כפועל יוצא, אין לאפשר לנתבעת להתנער מהתחייבותה הכלולה
2 בהצעת המחיר, רק משום שבחרה שלא לכלול התחייבות זו בהסכם, בלא שהפנתה
3 את תשומת לבם של התובעים כי בהסכם לא נרשם כל מועד שהוא להשלמת פיתוח
4 האתר.

עדכון הנתבעים במהלך ביצוע העבודה

5
6 14. הנתבעת טענה ששלחה לתובעים עדכונים שוטפים, אך המיילים המתייחסים לעדכונים
7 אלו הם שניים בלבד: ביום 28.9.12 - הפנייה לכתובת אתר זמנית, שם נרשם כי
8 האפליקציה תוכנס בזמן הקרוב; ביום 16.10.12 - אז נרשם כי האתר נמצא בפיתוח
9 ולכן אין נתונים בבסיס הנתונים והובטח עדכון קרוב "ושהאתר יעבוד טוב יותר".

10 מלבד שני מיילים אלו לא צורפו לכתב ההגנה כל אסמכתאות לעדכונים נוספים ולא ניתן
11 לראות בשני מיילים אלה משום "עדכונים שוטפים" כפי שטען הנתבע, ובוודאי שלא
12 שיתוף התובעים בהתקדמות היומית של המוצר כפי שהובטח להם לטענתם (4.3)
13 לכתב התביעה – טענה שלא הוכחשה לגופה בכתב ההגנה).

מסירת העבודה

14
15 15. אני מקבלת את טענת התובעים כי אתר אינטרנט אין צורך למסור בפגישה, ובדיקת
16 אופן השימוש באפליקציה אפשרית גם בקבלת לינק לכניסה לאתר שנמצא בפיתוח.
17 הנתבע 2 טען בדיון כי הפגישה נועדה כדי לצלם את מסירת המוצר – וכך אכן נרשם
18 במסרון שהוצג בפני בית המשפט - ולא ניתן כל הסבר על ידי הנתבע מדוע לא ניתנה
19 לתובעים גישה לאתר המלא, כשהוא עובד ומאפשר את מגוון השימושים המתבקשים
20 וזאת לפני ובלי קשר לפגישה בין הצדדים. שוכנעתי כי במידה והתובעים היו מקבלים
21 גישה כאמור לא היו מאבדים את אמונם בנתבעים.

השלמת הפיתוח

22
23 16. הנתבע הציג במהלך הדיון באופן חלקי את האתר שפותח על ידו, אלא שאין אפשרות
24 לבסס על פי הצגה זו קביעה לפיה פיתוח האתר הסתיים.

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 12-12-25449 בונה ואח' נ' חסון ואח'

17. בתצוגת האתר במהלך הדיון, נראו מספר מסכים שבהם גרפיקה, אלא שלא ניתן היה
לשחק במשחק לדוגמא (נראה עמוד ראשון של משחק קיים ללא אפשרות להמשיך של
שאלות נוספות, ללא תשובות נכונות וללא אפשרות להמשיך למסך נוסף בעמוד
לדוגמא) או להוסיף שאלות, למרות שהנתבע טען שיש ווריאציות המאפשרות הוספה
כזאת.
18. הדגמת האתר במהלך הדיון אין בה כדי ללמד איך הוא עבד במועד שנקבע למסירתו,
וזאת אף לאחר הדחיות שנתנו על ידי התובעים. התובע 2 טען כי בחודש דצמבר 2012
האתר לא עבד כפי שהוצג בעת הדיון. לאור האמור בסעיף 17 לעיל, אני מקבלת את
טענתו כי "האתר לא באמת עובד.. ואי אפשר לעשות שימוש אמיתי. ישנה אפשרות כי
ארבעה חודשים קודם לכן השימוש היה אף פחות ממה שנחזה כעת.
19. לאור מכלול האמור לעיל, אני קובעת כי האתר לא פותח באופן המלא והסופי כפי שהיה
על הנתבעת לעשות, וזאת חרף טענות הנתבע באשר למשך הזמן שהושקע (לטענת
הנתבע מדובר במאות שעות עבודה), או בנוגע לאורך הקוד שנכתב (הנתבע טען שהוא
כולל מאות עמודים).
20. בטענות הנתבעת בכתב ההגנה אין כל קביעה כי פיתוח האתר הושלם, ואין כל הסבר
מצד הנתבעת מדוע לא סיימה את פיתוח האתר עד להשלמת המפרט כולו.
- עיון בנספחים לכתב ההגנה מעלה כי גם בחילופי המכתבים בין הצדדים לא ציין הנתבע
כי המפרט הושלם, למרות שעל פי הסכם ההתקשרות יתרת המחיר צריכה להשתלם
בסיום הפרויקט, והנתבע טען כי בכוונת הנתבעת להגיש תביעה להשלמת מחיר
העבודה כולה.

תוצאות ההפרה

21. חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970 (להלן: "החוק") קובע בסעיפים
(ב), 8 ו-9 (א) את ההוראות הרלבנטיות לביטול חוזה בשל הפרתו:
7". (ב) היתה הפרת החוזה לא יסודית, זכאי הנפגע לבטל את החוזה
לאחר שנתן תחילה למפר ארכה לקיומו והחוזה לא קויים תוך זמן סביר

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 25449-12-12 בונה ואח' נ' חסון ואח'

- 1 לאחר מתן הארכה, זולת אם בנסיבות הענין היה ביטול החוזה בלתי
- 2 צודק; לא תישמע טענה שביטול החוזה היה בלתי צודק אלא אם המפר
- 3 התנגד לביטול תוך זמן סביר לאחר מתן הודעת הביטול.
- 4 (ג) ניתן החוזה להפרדה לחלקים והופר אחד מחלקיו הפרה שיש
- 5 בה עילה לביטול אותו חלק, אין הנפגע זכאי לבטל אלא את החלק
- 6 שהופר; היתה בהפרה גם משום הפרה יסודית של כל החוזה, זכאי
- 7 הנפגע לבטל את החלק שהופר או את החוזה כולו.
- 8 8. ביטול החוזה יהיה בהודעת הנפגע למפר תוך זמן סביר לאחר שנודע
- 9 לו על ההפרה; אולם במקרה האמור בסעיף 7(ב) ובכל מקרה אחר
- 10 שהנפגע נתן למפר תחילה ארכה לקיום החוזה - תוך זמן סביר לאחר
- 11 שחלפה הארכה.
- 12 9. (א) משבוטל החוזה, חייב המפר להשיב לנפגע מה שקיבל על פי
- 13 החוזה, או לשלם לו את שווי של מה שקיבל אם ההשבה היתה בלתי
- 14 אפשרית או בלתי סבירה או שהנפגע בחר בכך; והנפגע חייב להשיב
- 15 למפר מה שקיבל על פי החוזה, או לשלם לו את שווי של מה שקיבל אם
- 16 ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה או שהנפגע בחר בכך."
- 17 22. אין מחלוקת בין הצדדים כי החוזה ביניהם נחתם ביום 19.8.12 ולפיכך החודשיים
- 18 המיועדים להשלמת העבודה הסתיימו ביום 18.10.12. לאור מכלול האמור לעיל, אני
- 19 קובעת כי הנתבעת הפרה את התחייבותה להשלים את פיתוח האתר בתוך חודשיים.
- 20 במקרה דנן, ניתנה על ידי התובעים ארכה לנתבעת לקיים את החוזה, אלא שעל אף
- 21 ארכה זו, וכאמור לעיל, הנתבעת לא השלימה את פיתוח האתר בתוך זמן סביר (או
- 22 בכלל).
- 23 23. התובעים שלחו הודעת ביטול בכתב, לאחר שחלפה הארכה, שנתבקשה וניתנה,
- 24 להשלמת העבודה על ידי הנתבע. אני קובעת כי הודעת ביטול זו עמדה בתנאי החוק
- 25 כאמור לעיל.
- 26 בנסיבות העניין שבפני, לא מתקיים החריג לפיו ביטול החוזה הינו בלתי צודק.

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 12-12-25449 בונה ואח' נ' חסון ואח'

24. התובעים שילמו כאמור סך של 30,000 ₪ + מע"מ בעת ההתקשרות ובמהלך תחילת הפיתוח. תשלום כזה נעשה בוודאי מתוך כוונה להשלים את המהלך, לקבל את הקוד ואת הגרפיקה ולשלם את יתרת העלות המוסכמת.
25. חיובי הצדדים על פי ההסכם הנם חיובים הדדיים, שכל אחד מותנה בקיום התחייבות האחר, קרי תשלום מלוא התמורה מותנית בקבלת מלוא המפרט, וקבלת מלוא המפרט מותנית בקבלת התשלום.
- במצב כזה לו היה נמסר המפרט כולו לתובעים היה בסיס לעמדת הנתבעת כי עליהם להשלים את יתרת המחיר המוסכם, אך משלא ניתן כל חלק מן הקוד שנכתב או מן הגרפיקה שהוכנה הרי שהתובעים אינם יכולים להמשיך מנקודה זו ולפתח את האתר באופן עצמאי. בשל כך, אין לדעתי מקום לחייבם לשלם תשלום חלקי או יחסי או שכר ראוי עבור העבודה שהושקעה על ידי הנתבעת.
26. לאור האמור, אני קובעת כי לא ניתן להפריד לחלקים את ההסכם בין הצדדים. פיתוח האתר כולל קוד פיתוח וגרפיקה, ולא נמסר חלק מאלה לתובעים. כך גם עמדת הנתבעת, כי לא תמסור דבר מהחומרים הכתובים עד להשלמת מלוא התמורה. לפיכך יש להורות על השבת מלוא התמורה ששולמה.
- סוף דבר
27. אני מקבלת את טענת הנתבעים כי ההתקשרות בין הצדדים נעשתה על ידי התובעים מול הנתבעת 2, וגם הצעת המחיר ניתנה על ידי הנתבעת, לפיכך התביעה כנגד הנתבע 1 נדחית, וכנגד הנתבעת 2 - התביעה מתקבלת.
28. האגרה שולמה עבור תביעה בסך 32,700 ₪, תקרת סמכות בית המשפט בעת הגשת התביעה ולפיכך אני מורה כי הנתבעת 2 תשיב לתובעים את מלוא התמורה ששולמה על ידם. לאחר ששקלתי את הוצאות המשפט ואת שיערוך סכום התביעה ליום מתן פסק הדין, כמו גם את התייצבות שני התובעים לדיון, אני מחייבת את הנתבעת 2 לשלם לתובעים סך כולל של 34,000 ₪ בערכים להיום.

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 25449-12-12 בונה ואח' נ' חסון ואח'

1 סכום זה ישולם בתוך 30 יום ממועד קבלת פסק הדין אצל הנתבעת 2, שאם לא כן
2 יישא הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד התשלום בפועל.

3

4 **בקשת רשות ערעור בתוך 15 יום בבית המשפט המחוזי מרכז - לוד.**

5

6 **המזכירות תשלח העתק מפסק הדין לצדדים.**

7

8

9 ניתן היום, ח' אייר תשע"ג, 18 אפריל 2013, בהעדר הצדדים.

10

11 רנה הירש, רשמת בכירה

12

13